

Το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν κόμματα και υποψήφιοι για τις γυναίκες ψηφοφόρους είναι μεγάλο. Η γυναίκα, όπως δείχνουν τα πάρτι, είναι το αγαπημένο... κομμάτι αυτών των εκλογών

Φλερτ με τις ψήφους γυναικών

Της ΕΙΡΗΝΗΣ Δ. ΚΑΡΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ένα κόκκινο τριαντάφυλλο θα προσφερθεί σε κάθε γυναίκα που θα ανταποκριθεί στην πρόσκληση του Πρωθυπουργού και των κορυφαίων στελεχών της κυβέρνησης και θα πάει στις 8 Μαρτίου - Ημέρα της Γυναίκας - στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας.

Και τα κόκκινα τριαντάφυλλα μπορεί μεν να είναι ένα ακόμη επικοινωνιακό «τρίκ» - εμπνεύσεων Κώστα Λαλιώτη - αλλά και αυτά έρχονται να υπογραμμίσουν ότι η

γυναίκα είναι το αγαπημένο... κουκί αυτών των εκλογών. Η σημασία που δίδεται στις θηλυκές ψήφους, σε αυτές τις εκλογές, είναι πασιφανής - καταρχήν, από την κίνηση των υποψηφίων:

«Έλα μόνη σου»

Τον... χορό άνοιξε ο γραμματέας του ΠΑΣΟΚ, Κώστας Σκανδαλίδης διοργανώνοντας ένα πάρτι με χορό και μουσική, «2000 γυναίκες για το 2000» και «Έλα μόνη σου» έγραφε η πρόσκληση κι αυτές που ανταποκρίθηκαν ήταν πολύ περισσότερες από ό,τι ανέμενε ο κ. Σκανδαλίδης. Αν κι υπήρχαν γυναίκες όλων των ηλικιών, η συντριπτική πλειοψηφία ανήκε στις νεώτερες γενιές με το... σήμα κατατεθέν της εποχής: χορός επαγγελματικής δεινότητας πάνω στα τραπέζια. Ο γραμματέας του ΠΑΣΟΚ εξέφρασε την «αμηχανία του ως πολιτικού και ως άνδρα» ανάμεσα σε τόσες γυναίκες και δώρισε σε κάθε καλεσμένη μια αφίσα του Ταλαγάνη.

Το παράδειγμά του σπεύδουν τώρα να ακολουθήσουν άλλοι υποψήφιοι - στο πιο... συγκρατημένο: εκδήλωση για την ισότητα των δυο φύλων πραγματοποιεί ο Στέφανος Μανίκας στις 6 Μαρτίου - και όπως λέει «οι γυναίκες είναι σταθερές στις σχέσεις τους: άμα σ' αγαπούν είναι μαζί σου. Εγώ αυτή τη στήριξη τη θέλω και στην πολιτική». Συζήτηση με γυναίκες διοργανώνει κι ο Στέφανος Τζουμάκας, ενώ «κάτι για τις γυναίκες» ετοιμάζει κι ο Γιάννος Παπαντωνίου. Σε... παραλλαγή ο Χρήστος Πρωτόπαπας, κάλεσε για ένα ποτό τις εκλεγμένες γυναίκες της περιφέρειάς του και τα γυναικεία στελέχη του ΠΑΣΟΚ στην περιοχή.

Για την Ημέρα της Γυναίκας

Φυσικά, το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας χώρο στον οποίο θα μιλήσει ο Κώστας Σημίτης στις γυναίκες, στις 8 Μαρτίου ασφαλώς δείχνει και μεγαλύτερες φιλοδοξίες. Ασχέτως εάν ο Κώστας Καραμανλής τους πρόλαβε όλους μίλησε στις γυναίκες της Ν.Δ. ήδη από τον Δεκέμβριο.

Το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν κόμματα και υποψήφιοι για τις γυναίκες ψηφοφόρους δεν είναι τυχαίο: η συμπεριφορά της γυναίκας στην κάλπη δεν ταυτίζεται πλήρως με αυτήν του άντρα, κυρίως στην κατηγορία των γυναικών που δεν ανήκει στον οικονομικώς ενεργό πληθυσμό. Όπως λέει ο Στράτος Φαναράς, της Metron Analysis, οι γυναίκες αυτές μπορεί να επηρεάζονται περισσότερο από σύζυγο

ή παιδί, αλλά ταυτόχρονα δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην τηλεόραση, στην εξωτερική εμφάνιση και στο στοιχείο της ασφάλειας. Ως εκ τούτου, είναι πιο πιθανό μια γυναίκα αυτής της κατηγορίας να ιεραρχήσει υψηλότερα θέματα όπως η λαθρομετανάστευση ή η εγκληματικότητα, και χαμηλότερα την εξωτερική πολιτική.

Η «οικογενειακή ψήφος»

Ο πολιτικός αναλυτής, Ηλίας Νικολακόπουλος, από την πλευρά του, αποδίδει όλες αυτές τις κινήσεις κομμάτων και υποψηφίων να προσελκύσουν τη γυναικεία ψήφο στο γεγονός ότι η λεγόμενη «οικογενειακή ψήφος» δεν είναι τόσο ισχυρή όσο παλαιότερα τότε που ο αναζητών το σταυρό αρκούσε να απευθυνθεί στον άντρα για να «εισπράξει» και την ψήφο της γυναίκας. Διευκρινίζει ακόμη ότι δεν επαρκούν τα στοιχεία για να αποφανθεί κανείς εάν «οι γυναίκες ψηφίζουν γυναίκες». Όπως λέει, είναι κάτι που υποθέτουν τα κόμματα, αλλά δεν μπορεί να τεκμηριωθεί.

Σημειώνει ακόμη πως το λεγόμενο gender gap (χάσμα φύλων) έχει αρχίσει και στην Ελλάδα να εξαφανίζεται: παλαιότερα, οι γυναίκες είχαν την τάση να ψηφίζουν πιο «συντηρητικά» από τους άντρες. Το φαινόμενο είναι σε ύφεση στην Ευρώπη και τώρα ακολουθεί κι η χώρα μας. «Στη δεκαετία του '90 η γυναικεία ψήφος είναι πιο ανεξάρτητη και πιο... αριστερή», λέει ο κ. Νικολακόπουλος.

Οι «γυναίκες υποψήφιοι»

Ο... εξευρωπαϊσμός ωστόσο, στο επίπεδο της εκλογικής συμπεριφοράς, δεν βρίσκει το αντίστοιχό του στο κεφάλαιο «γυναίκες υποψήφιοι». Τις τελευταίες ημέρες τα δυο μεγάλα κόμματα αναζητούσαν πυρετωδώς γυναίκες για να τις «εκθέσουν» σε κάποια περιφέρεια με μικρή επιτυχία. Το αποτέλεσμα είναι ελάχιστες γυναίκες να στελεχώνουν τα ψηφοδέλτια, ενώ ακόμη κι οι λίστες επικρατείας του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ., εκτός απροόπτου, θα κλείσουν χωρίς κάποια γυναίκα σε εκλόγιμη θέση.

Για τη Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ, το φαινόμενο δεν είναι ούτε παράδοξο ούτε ανεξήγητο: «Η πολιτική απαιτεί χρόνο κι οι γυναίκες είναι ήδη πνιγμένες με τη δουλειά και την οικογένεια. Επιπλέον, ο τρόπος που γίνεται η πολιτική δεν τραβά τις γυναίκες, αφήστε που δεν έχει υπάρξει ποτέ κάποια στελεχειακή επένδυση. Θέλουμε πάντα γυναίκες για τον τύπο και όχι την ουσία και την ισότητα».

Στέλεχος του Τομέα Γυναικών του ΠΑΣΟΚ μιλά πολύ πιο κατηγορηματικά: «Οι γυναίκες έχουν βαρεθεί να τις φωνάζουν μόνο για να βουλώσουν κάποιες τρύπες σε ψηφοδέλτια και μετά να τις αφήνουν στο... λάκκο με τα θηρία. Κι όλα αυτά με οικονομικό κόστος: ποια γυναίκα μπορεί με άνεση να σκορπίσει πέντε εκατομμύρια γιατί αυτό είναι το ελάχιστο που στοιχίζει μια υποψηφιότητα μόνο και μόνο για να κάνει τη γλάστρα;».

Τα διλήμματα

Η Βάσω Αρτινοπούλου, επίκουρος καθηγήτρια Εγκληματολογίας, στην οποία έγινε πρόταση να είναι υποψήφια, θέτει τα διλήμματα πιο «κομψά»: «Η πολιτική είναι ένα ενδιαφέρον πεδίο και θα μπορούσα να το δω σαν πρόκληση, σαν ένα πέρασμα από τη θεωρία στην πράξη. Ωστόσο, στις περισσότερες περιφέρειες προϋποθέτει τη δαπάνη ενός σεβαστού οικονομικού ποσού. Κι επιπλέον, εγώ τυγχάνει να έχω μια καριέρα που με ικανοποιεί αφήστε που σκέφτομαι και τις... αναταράξεις που θα επέφερε η πολιτική στην οικογενειακή μου ζωή».

Μια διαφορετική διάσταση θίγει η ευρωβουλευτής της Ν.Δ. και υποψήφια στην Α' Αθήνας, Μαριέττα Γιαννάκου: «Τα τελευταία χρόνια, και σε ό,τι αφορά τα αστικά κέντρα, η ελληνική κοινωνία φαίνεται να έχει υπερβεί τα αρνητικά στερεότυπα του παρελθόντος. Δυστυχώς δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο για την περιφέρεια, όπου εξακολουθούν να κυριαρχούν οι παγιωμένες προκαταλήψεις που θέλουν τη γυναίκα στο περιθώριο της κοινωνικής δράσης... Είναι απαραίτητο να υπάρξει κατά κύριο λόγο εκσυγχρονισμός της νοοτροπίας στο θεσμικό επίπεδο, με θετικές δράσεις, ξεκινώντας από τα κόμματα».

Μεσαίο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, που παρακολούθησε από κοντά τη διαδικασία αναζήτησης υποψηφίων γυναικών και των αλλεπάλληλων αρνήσεων, υποστηρίζει ότι τα κόμματα στην πραγματικότητα ψάχνουν να κατεβάσουν γυναίκες για να μην κατηγορηθούν ότι δεν έχουν γυναίκες κι όχι διότι αυτή είναι η πολιτική τους. Και συμπληρώνει: «Δυστυχώς, οι γυναίκες πια δε μασάνε χόρτο κι έτσι βρήκαμε λίγες...».

Πώς ψηφίζουν οι γυναίκες

Υπάρχουν κόμματα γυναικεία, υπάρχουν κόμματα ανδρικά υπάρχουν και κόμματα ισόρροπα. Παράδοξο; Όχι και τόσο, αρκεί να δει κανείς τα αποτελέσματα των τελευταίων ευρωεκλογών (πίνακας). Τα τελευταία χρόνια, λέει ο κ. Νικολακόπουλος, το ΠΑΣΟΚ πάει καλύτερα από παλαιότερα στις γυναίκες κι αυτή είναι μια τάση που ξεκίνησε πριν ακόμη αναλάβει την πρωθυπουργία ο κ. Σημίτης. Αντιθέτως, η Ν.Δ. υπερεπέρυσε στις γυναίκες, ενώ τώρα έχει ισορροπήσει. Ωστόσο, η αξιωματική αντιπολίτευση εμφανίζει τεράστια αδυναμία στις γυναίκες 25-45 ετών, σε αντίθεση με τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, όπου το ποσοστό της Ν.Δ. εξακοντίζεται στο 46%. Ενδεχομένως αυτή η ομάδα των 25-45 είναι και αυτή που βρίσκεται στο στόχαστρο των διαφόρων «πάρτι».

Για τα υπόλοιπα κόμματα, σε γενικές γραμμές, μπορεί κανείς να πει ότι το ΚΚΕ είναι ισόρροπο (ενώ παλαιότερα ήταν ανδρικό), το ΔΗΚΚΙ είναι ανδρικό, ο ΣΥΝ όπως και το ΠΑΣΟΚ γυναικείο, ενώ οι μικρότεροι και περιφερειακοί σχηματισμοί είναι ανδρικοί.

ΤΑ ΝΕΑ, 21/05/1999

ΡΙΓΚΟΜΠΕΡΤΑ ΜΕΝΤΣΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Γυναίκες κατά της παγκοσμιοποίησης

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η ανθρωπότητα έχει τελικά ελπίδα: τις γυναίκες που νοιάζονται για τους ανθρώπους, όπως η Ριγκομπέρτα Μεντσού.

Η Ινδιάνα από τη Γουατεμάλα, που κέρδισε το 1992 το Νόμπελ Ειρήνης για τους αγώνες της υπέρ των δικαιωμάτων του λαού της, ήταν παρούσα στη Διάσκεψη Γυναικών της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Ελεύθερων Συνδικάτων, που έγινε αυτή την εβδομάδα στο Ρίο ντε Τζανέιρο. Στην ομιλία της κάλεσε τις γυναίκες εργαζόμενες να ενωθούν εναντίον της παγκοσμιοποίησης: «Δεν ξέρουμε πώς θα τελειώσει. Δεν ξέρουμε πού οδηγεί... Το μόνο που ξέρουμε είναι ότι η παγκοσμιοποίηση είναι αρνητική για την ανθρωπότητα, αρνητική για τις γυναίκες», τόνισε. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε η UNICEF το 1998, από το 1,3 δισεκατομμύριο ανθρώπους που ζουν στον πλανήτη κάτω από το όριο της φτώχειας, 70% είναι γυναίκες. Συνήθως έχουν τις χειρότερα αμειβόμενες και τις λιγότερο σταθερές θέσεις εργασίας, αυτές που πρώτες καταργούνται σε δύσκολους καιρούς.

Ριγκομπέρτα Μεντσού: «Η παγκοσμιοποίηση είναι αρνητική για την ανθρωπότητα, αρνητική για τις γυναίκες»

Το θέμα της διάσκεψης, που γίνεται κάθε τέσσερα χρόνια και στην οποία φέτος πήραν μέρος 350 γυναίκες από σχεδόν 140 χώρες, ήταν «Οι εργαζόμενες στον 21ο αιώνα: Απαιτούμε τον χώρο μας, παίρνουμε τη θέση μας». «Το εργατικό είναι από τα ισχυρότερα κινήματα στον κόσμο», τόνισε η νομπελίστρια. «Τα συνδικάτα μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ισχύ και την εξουσία τους για να επιτύχουν θεσμικές και συνταγματικές μεταρρυθμίσεις, αλλά πρέπει να υπάρχει μια κοινή ατζέντα». Η τάση της ιδιωτικοποίησης ευθύνεται, σύμφωνα με τη Μεντσού, για πολλά από τα κακά του σύγχρονου κόσμου. Οι κρατικές εταιρείες, οι οποίες προέβλεπαν ένα «δίχτυ ασφαλείας» για τους εργαζομένους, πωλούνται σε πολυεθνικές που ενδιαφέρονται για

τα κέρδη μάλλον, παρά για την ευημερία του πληθυσμού. Οι επιχειρήσεις μετακινούνται τώρα ευκολότερα από κράτος σε κράτος, αλλά εκμεταλλεύονται τη φθηνή εργασία κι αυτό συντελεί στην όξυνση μάλλον, παρά στην ανακούφιση των κοινωνικών προβλημάτων. «Η ιδιωτικοποίηση υπονομεύει την ισχύ, την κυβερνητική σταθερότητα. Πιστεύω σε σταθερές κυβερνήσεις. Μπορούμε να έχουμε δημοκρατία, ειρήνη, ανάπτυξη, μόνον αν οι κυβερνήσεις είναι σταθερές, αν μπορούν να υπολογίζουν στους εθνικούς πόρους», τόνισε. Στη Λατινική Αμερική, εξήγησε, η ανεργία και η τεράστια ψαλίδα ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς οδήγησαν σε κοινωνική αναταραχή και βία, ιδιαίτερα εναντίον των γυναικών. «Πρέπει να προσπαθήσουμε να ανακαλύψουμε και πάλι την ελπίδα για την ανθρωπότητα πιέζοντας για καλύτερη εκπαίδευση, δικαιοσύνη και ανάπτυξη τα θεμέλια μιας ειρηνικής κοινωνίας», κατέληξε η νομπελίστρια της Ειρήνης. «Θέλουμε να οικειοποιηθούμε την παγκοσμιοποίηση για να την μετατρέψουμε σε εργαλείο για τη ζωή και την ευτυχία του ανθρώπου».

TA NEA , 15/10/2005

Ένας από τους Αμερικανούς στρατιώτες, που η γιατρός πολέμησε, κρατούσε για 35 χρόνια τις αναμνήσεις της και αποφάσισε να τις εκδώσει για να μάθει ο κόσμος τι συνέβη τις ημέρες του πολέμου

Η Άννα Φρανκ του Βιετνάμ «θυμάται»

Πέθανε υπερασπιζόμενη το νοσοκομείο, αλλά το ημερολόγιό της σώθηκε

Του DAVID MCNEIL

TA NEA / THE INDEPENDENT

Επί 35 χρόνια το ημερολόγιο της 27χρονης γιατρού από το Βιετνάμ βρισκόταν στα χέρια του εχθρού - ενός Αμερικανού στρατιώτη. Ο Αμερικανός στρατιώτης, δικηγόρος σήμερα, άφησε πίσω του την παλιά του ιδιότητα και την Ιστορία και αποφάσισε να το εκδώσει για να γνωρίσει, λέει, ο κόσμος τι συνέβη τις θλιβερές εκείνες ημέρες της δεκαετίας του '60.

«Έπρεπε να κάνω την εγχείρηση με λιγοστά φάρμακα. Είχα μόνο λίγη νοβοκαΐνη (είδος αναισθητικού), όμως ο τραυματισμένος στρατιώτης δεν έκλαψε, ούτε φώναξε. Συνέχισε να χαμογελά και να με ενθαρρύνει. Κοιτάζοντας το ψεύτικο χαμόγελο στα ξηρά χείλη του, γνωρίζοντας την κόπωσή του, ένιωσα τέτοια λύπη... Χάιδεσα απαλά τα μαλλιά του. Θα ήθελα να του πω το εξής: "Ασθενείς σαν εσένα, τους οποίους δεν μπορώ να γιατρέψω, μου προκαλούν τη μεγαλύτερη θλίψη και η ανάμνησή τους δεν θα ξεφτίσει"».

Έτσι ξεκινά το ημερολόγιο της στρατιωτικής γιατρού Ντανγκ Θάι Τραμ, από το Βόρειο Βιετνάμ. Της νέας γυναίκας που πολέμησε τους Αμερικανούς κατά τον πόλεμο του Βιετνάμ και πέθανε υπερασπιζόμενη το νοσοκομείο στο οποίο εργαζόταν, αφού πρώτα έσωσε όσους μπορούσε να σώσει ένας άνθρωπος με μόνη δύναμη εκείνη της ψυχής.

«Μην το κάψεις». Τριακόσιες χιλιάδες αντίτυπα πούλησε το βιβλίο αυτό - στις Ηνωμένες Πολιτείες και στο Βιετνάμ - από τη στιγμή που ο Αμερικανός βετεράνος του πολέμου Φρεντ Γουάιτχερστ αποφάσισε να το εκδώσει. Αυτός το έσωσε από βέβαιη καταστροφή, όταν στα 22 του χρόνια ως αξιωματικός των μυστικών υπηρεσιών εξέταζε έγγραφα που είχαν αποσπαστεί από τον εχθρό. «Μην το κάψεις αυτό Φρεντ», του είπε ο

Η 81 ετών μητέρα με το πορτρέτο της κόρης της... (επάνω). Το ημερολόγιο της γιατρού - μια προσωπική αφήγηση του πολέμου του Βιετνάμ - έχει προκαλέσει ρίγη συγκίνησης στην πατρίδα της. Το ημερολόγιο έχει γίνει μπεστ σέλερ στο Βιετνάμ. Πολλοί εκδοτικοί οίκοι απ' όλο τον κόσμο ζητούν να το εκδώσουν

μεταφραστής του, «έχει φωτιά μέσα του». Συγκινήθηκε τόσο που το κράτησε.« Ήταν εχθρός μου, όμως οι κουβέντες της μου ράγισαν την καρδιά...», λέει σήμερα. Αυτό το βιβλίο θα ταξιδέψει παντού στον πλανήτη».

Η δρ Ντανγκ, προερχόμενη από μια ευκατάστατη οικογένεια γιατρών, εργάστηκε ως εθελόντρια στο στρατιωτικό νοσοκομείο στην επαρχία Γκουάνγκ Νγκάι στο Κεντρικό Βιετνάμ το 1967. Το ημερολόγιο ξεκινά τον Απρίλιο του επόμενου έτους, όταν η επίθεση του Τετ (βιετναμέζικης Πρωτοχρονιάς) από τους Βιετκόνγκ είχε αρχίσει να πείθει πολλούς ότι ο πόλεμος κατά των Κομμουνιστών δεν μπορούσε να κερδηθεί. Παράλληλα, όμως ενδυνάμωσε την αποφασιστικότητα του Αμερικανού προέδρου Νίξον να δώσει εντολή για έναν από τους ισχυρότερους αεροπορικούς βομβαρδισμούς στην Ιστορία.

«**Την πυροβόλησαν**». Όταν οι βόμβες απείλησαν το νοσοκομείο, η Ντανγκ είχε ήδη κουραστεί να μάχεται για να σώζει ζωές μόνο με γάζες και ασπιρίνες: «Το σκυλί ο Νίξον είναι ανόητος και τρελός γιατί διευρύνει τον πόλεμο... Πόσο μισητός είναι! Είμαστε όλοι άνθρωποι, όμως ορισμένοι είναι τόσο σκληροί που επιζητούν το αίμα άλλων για να ποτίσουν το χρυσό τους δέντρο». Ήταν 27 ετών. Λίγο πριν πεθάνει, οι βόμβες σκότωσαν πέντε από τους ασθενείς της. Βοήθησε να μεταφερθούν οι υπόλοιποι σε ασφαλή περιοχή και στη συνέχεια πολέμησε τους Αμερικανούς

στρατιώτες που είχαν εισβάλει στο έρημο πλέον νοσοκομείο. «Την πυροβόλησαν στο μέτωπο», εξηγεί ο Γουάιτχερστ. «Της είχαν ζητήσει να παραδοθεί... Σκοτώθηκε προστατεύοντας τους ασθενείς της και τις νοσοκόμες, αποκρούοντας τους βαριά οπλισμένους Αμερικανούς με ένα παλιό κινεζικό SKS μιας βολής».

Ο Γουάιτχερστ ήταν και αυτός εθελοντής, όμως στον αμερικανικό στρατό. Ο δικός του ο σεβασμός προς τις αμερικανικές αρχές, όμως, άρχισε να κλονίζεται στο Βιετνάμ. Καταστράφηκε πλήρως κατά την ακόλουθη καριέρα του ως χημικού στο FBI, η οποία και τερματίστηκε όταν αποκάλυψε τη διαφθορά και την παραβίαση της δεοντολογίας στην έρευνα για την επίθεση το 1993 του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου. «Το αρχηγείο του FBI είναι σαν να βγήκε από μια παλιά ταινία για τη Σοβιετική Ένωση. Φοβούνται και να αναπνεύσουν ακόμη...».

Στόχος ζωής. Εξοργισμένος ο πρώην στρατιώτης, δικηγόρος πλέον, έθεσε ως στόχο ζωής να παραδώσει τα ημερολόγια της Ντανγκ στην οικογένειά της.

Ένας φίλος του Γουάιτχερστ, πρώην βετεράνος και αυτός, ανέλαβε το δύσκολο έργο της αναζήτησης της οικογένειας Ντανγκ. Και την εντόπισε. Η μητέρα της γιατρού ζει και είναι σήμερα 81 ετών. Όταν ο δικηγόρος έφτασε στο Βιετνάμ, αιφνιδιάστηκε με την υποδοχή. Όλη η χώρα τον υποδέχθηκε σαν να ήταν παιδί της.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Λίγο πριν από τον θάνατό της

Το βάρος ήταν αβάσταχτο για τη θαρραλέα γιατρό λίγο πριν από τον θάνατό της. Σχεδόν προφητικά έγραψε: «Έχω μεγαλώσει και είμαι ήδη δυνατή λόγω των δυσκολιών που αντιμετώπισα, όμως τώρα γιατί χρειάζομαι τόσο πολύ το χέρι της μητέρας να με φροντίσει ή το χέρι ενός στενού φίλου ή απλώς ενός ανθρώπου που γνωρίζω; Σε παρακαλώ έλα και κράτησε το χέρι μου, τώρα που νιώθω τόσο μόνη, αγάπα με και δώσε μου δύναμη να ταξιδέψω όλα τα δύσκολα κομμάτια του δρόμου που ανοίγεται μπροστά μου...».

Επιμέλεια: Ρένα Δημητρίου

ΤΑ ΝΕΑ, 10/02/2005

ΑΝΝΗ ΒΡΥΧΕΑ

Ο πόλεμος κατά των διακρίσεων έχασε μια μπροστάρισσα

Της ΕΦΗΣ ΦΑΛΙΔΑ

Αιρετική αρχιτέκτων, πολιτικοποιημένη γυναίκα, δραστήρια επιστήμων. Η Άννη Βρυχεία, η καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, έχασε χθες τον αγώνα με τον καρκίνο, κληροδοτώντας το στίγμα του ακαδημαϊκού έργου της και του σπάνιου ήθους της. Από τα σημαντικά ονόματα της ευρύτερης Αριστεράς, η Άννη Βρυχεία είχε θέσει υποψηφιότητα για τις ευρωεκλογές του 2004 με το αποκλειστικά γυναικείο κόμμα Γυναίκες για μια άλλη Ευρώπη. Στάση που δήλωνε και τη θέση της απέναντι στα γυναικεία ζητήματα και στον τρόπο συμμετοχής των γυναικών σε όλες τις εκφάνσεις της πολιτικής και της κοινωνικής ζωής. Η Άννη Βρυχεία διαμόρφωσε την επιστημονική της κατάρτιση από τα έδρανα του Μετσόβιου Πολυτεχνείου και στη συνέχεια μέσα από τον κύκλο των μεταπτυχιακών και διδακτορικών της σπουδών στο Παρίσι. Ανήσυχο πνεύμα καθώς ήταν, συνέχισε στην Αγγλία, στην Αμερική και ξανά στη Γαλλία να διερευνά το πεδίο της αρχιτεκτονικής ως επισκέπτρια ερευνήτρια διαφόρων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Από τις έρευνές της άρχισε να εστιάζει το ενδιαφέρον της στους χωρικούς αποκλεισμούς και τις χωρικές διακρίσεις στην πόλη (ακόμα και μεταξύ των δύο φύλων), στα ζητήματα κατοίκησης και κατοικίας των ευπαθών ομάδων, καθώς και στην αναζήτηση εναλλακτικών προτάσεων για την αναβάθμιση και την τοπική ανάπτυξη συνοικιών και τόπων σε κρίση, με τη συμμετοχή των κατοίκων και των τοπικών φορέων.

Ανάμεσα στις καθηγητικές της υποχρεώσεις και στη συγγραφή άρθρων και βιβλίων, η Άννη Βρυχεία αφιέρωνε χρόνο και ενέργεια για να προσφέρει τις γνώσεις της σε

επιτροπές, ομάδες εργασίας και τοπικές διεπιστημονικές ομάδες ανά την Ευρώπη ως ειδική σε θέματα κοινωνικής κατοικίας, γειτονιών σε κρίση, κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας. Με την ανάλογη ευαισθησία υποστήριξε τη διάσωση των προσφυγικών κατοικιών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΑ ΝΕΑ , 13/12/1999

Η πρώτη Ελληνίδα στη Βουλή

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ 20ος ΑΙΩΝΑΣ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ 1953

Του ΘΑΝΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Οι πληγές από τον Εμφύλιο πόλεμο μένουν ακόμη ανοικτές και το 1953. Και πονούν και πυορροούν, όπως φαίνεται και από τις δύο μεγάλες δίκες που συντάραξαν την ελληνική κοινή γνώμη: * Τη δίκη των Αεροπόρων στο Αναθεωρητικό Στρατοδικείο, που άρχισε στις 24 Φεβρουαρίου και τελείωσε στις 30 Νοεμβρίου, και αποκάλυψε ακατονόμαστα

βασανιστήρια εις βάρος αξιωματικών και πολιτών και έφερε την κυβέρνηση Παπάγου σε πολύ δύσκολη θέση. * Τη δίκη του Νίκου Πλουμπίδη, που άρχισε στις 24 Ιουλίου στο Διαρκές Στρατοδικείο Αθηνών και κατέληξε στην καταδίκη του «δix εις θάνατον» ως κατασκόπου, ενώ το ΚΚΕ του Ν. Ζαχαριάδη τον είχε καταγγείλει ως προδότη τού Μπελογιάννη και πράκτορα τής Ασφάλειας. *Όμως, παρ' όλα αυτά, στον ορίζοντα αρχίζουν να εμφανίζονται και σημάδια μιας δύσκολης ανάρρωσης από την τραγωδία. Την Κυριακή 18 Ιανουαρίου 1953 στην αναπληρωματική εκλογή στον Νομό Θεσσαλονίκης (που τότε περιελάμβανε και τον Νομό Χαλκιδικής) αναδεικνύεται η πρώτη Ελληνίδα βουλευτής: η Ελένη Σκούρα, υποψήφια του Συναγερμού. Σπουδαίο, επίσης, είναι ότι και το Κέντρο (όπως και άλλοι συνδυασμοί)

σ' αυτή την αναμέτρησή του είχε υποψήφια γυναίκα: την Ελένη Ζάννα. Από την ΕΔΑ, εξάλλου, υποψήφιος ήταν ο Ιωάννης Πασσαλίδης.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, στα 222 Εκλογικά Τμήματα από τα 225, που δημοσίευσαν «ΤΑ ΝΕΑ» την επομένη (Δευτέρα 20.1.1953, σελ. 1), ήταν τα παρακάτω:

* Ελένη Σκούρα, (Συναγερμός) 46.650.

* Ελένη Ζάννα (ΕΠΕΚ - Φιλελεύθεροι) 23.808.

* Ι. Πασσαλίδης (ΕΔΑ) 42.727.

Έτσι η ελληνική Βουλή απέκτησε την πρώτη βουλευτίνα της. Όταν μάλιστα, κατά την πρώτη εμφάνισή της σε συνεδρία, ο Πρόεδρος της Βουλής την προσφώνησε «κυρία βουλευτής», προκλήθηκε ειδική συζήτηση για την καθιέρωση του «σωστού» όρου για τις γυναίκες-μέλη του Κοινοβουλίου, που προβλεπόταν να πληθύνουν.

Πάντως, παρά τη συντριπτική υπεροχή των γυναικών και των κυνηγημένων, σ' αυτή την εκλογή σημειώθηκε μεγάλη αποχή, που σύμφωνα με το υπουργείο Εσωτερικών έφτασε το 32,40%. Η επαναληπτική εκλογή είχε προκληθεί μετά τον θάνατο του βουλευτή Ι. Μπακονίκα (Συναγερμός) στα μέσα Δεκεμβρίου και ελλείπει επιλαχόντος.

«Πώς έγινε η εκλογή»

(Του ανταποκριτού μας). Οι Θεσσαλονικείς, και γενικότερον οι ψηφοφόροι του Νομού Θεσσαλονίκης, είχαν πρώτοι χθες εξ όλων των Ελλήνων την τιμήν να ψηφίσουν και να αγωνισθούν διά την ανάδειξιν γυναικός εις το βουλευτικόν αξίωμα, κατόπιν της υποδείξεως γυναικών, ως επισήμων υποψηφίων υπό του Ελληνικού Συναγερμού και των συνεργαζομένων κομμάτων ΕΠΕΚ - Φιλελευθέρων. Η υπόδειξις γυναικών είχε βεβαίως δυσαρεστήσει μίαν μερίδα ανδρών οι οποίοι, μολοντί εδέχθησαν την χορήγησιν του δικαιώματος ψήφου εις τας γυναίκας, πάντως εθεώρουν υπερβολικήν την ταυτόχρονον παραχώρησιν εις το ασθενές φύλον και του δικαιώματος τού εκλέγεσθαι. Τούτο άλλως τε κατεφάνη και εκ της σημαντικής αποχής των ανδρών από την ψηφοφορίαν. Οπωσδήποτε η χθεσινή εκλογή απέδειξεν

ότι η μεγαλύτερα μερίς των ανδρών ηνέχθη τον αιφνιδιασμόν αυτόν των κομμάτων και εψήφισε τας υποψηφίας γυναίκας. Επίσης η χθεσινή εκλογή απέδειξεν ότι αι γυναίκες ψηφοφόροι, της πόλεως τουλάχιστον, αι μη ανήκουσαι εις την αριστεράν παράταξιν και θεωρούμεναι συνεπώς ως συντηρητικάί, εψήφισαν μετά φανατισμού τας ομοφύλους των. Τουναντίον αι γυναίκες, αι ανήκουσαι εις την Αριστεράν, εψήφισαν άνδρα, τον υποψήφιον της ΕΔΑ Πασσαλίδην. Ως προς τον τελευταίον, δέον να σημειωθή ότι, ενώ είναι πρόεδρος της ΕΔΑ και αρχικώς ανηγγέληθι ότι κατέρχεται εις την αναπληρωματικήν εκλογήν ως εκπρόσωπος αυτής, εν τούτοις τόσον κατά την κατάθεσιν της υποψηφιότητός του εις το Πρωτοδικείον όσον και εις το ψηφοδέλιον, απέφυγε να αναγράψη ότι είναι υποψήφιος της ΕΔΑ και ούτω ενεφανίζετο ως απλούς ανεξάρτητος υποψήφιος. Τούτο φαίνεται εγένετο εν τη προσπαθεία του, όπως αποσπάση ψήφους από άλλα κόμματα. Κατ' άλλους υπήρχε προς τούτο και συνεννόησις με δυσηρεστημένα στελέχη της ΕΠΕΚ.

ΔΕΥΤΕΡΑ
19
ΑΥΓΟΥΣΙΟΥ 1953

ΑΙ ΕΤΟΣ Η' ΑΡΙΘ. 2343 ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧΜΑΙ 1.000

ΔΙΕΥΡΗΤΗΣ: Α. ΣΑΦΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Γ. ΡΟΥΣΙΟΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΧΡ. ΛΑΣΑ ΞΕ. ΑΔ 3
ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 30.221 30.222 30.223

ΤΑ ΝΕΑ

ΕΘΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Επικρατώς δόξαται η εθνικιστική τάση των ψηφισάντων, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της εκλογής. Ορισμένοι συστάδες των Καραϊσκακικών είναι υπό την επίδραση των αντιστάσεων των άλλων ομοφύλων τους, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της εκλογής. Ορισμένοι συστάδες των Καραϊσκακικών είναι υπό την επίδραση των αντιστάσεων των άλλων ομοφύλων τους, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της εκλογής.

Η Θεσσαλονίκη εξέλεξε χθές την κ. Σκούρα πρώτην Έλληνίδα βουλευτίνα
Έλαβε 46.560 ψήφους έναντι 23.808 της κ. Ζάννα και 42.727 του Πασσαλίδη
«Ός μοναδική γυναίκα εις την Βουλήν, είπε, ανάλαμβάνω μεγάλας ευθύνας»

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗΝ ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΣΗΜΕΙΩΘΗ ΑΠΟΧΗ Η ΟΠΟΙΑ ΑΝΗΛΘΕΝ ΕΙΣ 32,4%

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 19 Αυγούστου. — Τόσας ψήφους έλαβε η κ. Σκούρα 46.560, η κ. Ζάννα 23.808 και ο κ. Πασσαλίδης 42.727. Η κ. Σκούρα είναι η πρώτη Έλληνίδα βουλευτίνα στην ιστορία της Βουλής. Η κ. Ζάννα είναι η δεύτερη γυναίκα στην Βουλή μετά την κ. Σκούρα. Ο κ. Πασσαλίδης είναι ο τρίτος ψηφισμένος άνδρας στην Βουλή.

Η κ. Σκούρα, υποψήφια της ΕΔΑ, έλαβε 46.560 ψήφους, η κ. Ζάννα, υποψήφια της ΕΠΕΚ, έλαβε 23.808 ψήφους, και ο κ. Πασσαλίδης, υποψήφιος της ΕΔΑ, έλαβε 42.727 ψήφους.

Η κ. Σκούρα είναι η πρώτη Έλληνίδα βουλευτίνα στην ιστορία της Βουλής. Η κ. Ζάννα είναι η δεύτερη γυναίκα στην Βουλή μετά την κ. Σκούρα. Ο κ. Πασσαλίδης είναι ο τρίτος ψηφισμένος άνδρας στην Βουλή.

Τα εκλογικά τμήματα

Κατά τας προηγουμένας εκλογάς εις την πόλιν της Θεσσαλονίκης υπήρχον εβδομήκοντα επτά Εκλογικά Τμήματα. Κατόπιν όμως της συμμετοχής των γυναικών τα τμήματα ηυξήθησαν εις εκατόν είκοσι τέσσαρα. Εξ αυτών εις τα 69 εψήφισαν μόνον άνδρες, εις τα 48 μόνον γυναίκες και 7 ήσαν μικτά. Το σύνολον των εκλογικών τμημάτων της πόλεως και της υπαίθρου ήτο εν συνόλω 216.

Αι εκλογαί διεξήχθησαν εις ολόκληρον την πόλιν ηρέμως. Εις τα τμήματα των ανδρών δεν υπήρχε σειρά λόγω της επιδειχθείσης απροθυμίας προσελεύσεως ανδρών ψηφοφόρων. Εις τα γυναικεία όμως τμήματα αντιθέτως η προσέλευσις ήτο πυκνοτέρα και η κίνησις ζωηροτέρα, παρατηρηθέντος σχετικού φανατισμού.

Γενική υπήρξεν η εντύπωσις ότι κατά τας χθεσινάς εκλογάς αι γυναίκες ψηφοφόροι επροτίμησαν κατά μεγαλύτερον ποσοστόν τας γυναίκας υποψηφίους κ.κ. Σκούρα και Ζάννα, ενώ οι άνδρες εψήφισαν κατά σημαντικόν ποσοστόν τον κ. Πασσαλίδην. Εις τας ανατολικάς συνοικίας της πόλεως συνεκέντρωσεν αρκετούς ψήφους ο ανεξάρτητος υποψήφιος Αηδονάς, ο οποίος υπερεψηφίσθη και εις τα γυναικεία τμήματα, εν αντιθέσει προς ό,τι συνέβη εις άλλας συνοικίας. Ο κ. Αηδονάς υπερεψηφίσθη επίσης και εις την ιδιαιτέραν του πατρίδα, την Επανωμήν.

Χαρακτηριστικόν επίσης της χθεσινής εκλογής υπήρξεν η σημειωθείσα αποχή εις τον γυναικείον τομέα του Σωχού, όπου επί 602 εγγεγραμμένων εψήφισαν μόνον αι 72.

Η Ελένη Σκούρα

Αμέσως μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων η Ελένη Σκούρα έκανε τις καθιερωμένες δηλώσεις, όπου σε πρώτο πλάνο ανέδειξε την κομματική νίκη, και μόνο προς το τέλος αναφέρθηκε στη θέση της ως γυναίκας. Δήλωσε:

«Είμαι βαθύτατα συγκινημένη από την νίκη, που επετεύχθη ύστερα από ένα σκληρόν αγώνα. Η σκέψις μου στρέφεται με μεγάλην ευγνωμοσύνην προς τον στρατάρχη Παπάγον και τους συνεργάτας του. Θα προσπαθήσω να πράξω παν το δυνατόν διά να φανώ ανταξία της εμπιστοσύνης των ψηφοφόρων μου, τους οποίους θερμώς ευχαριστώ. Γνωρίζω ότι ως πρώτη και μοναδική γυναίκα εις την Βουλήν έχω μεγάλας ευθύνas και πολλά καθήκοντα. Είναι πολλά εκείνα που πρέπει να πράξωμεν υπέρ των Ελληνίδων, ιδίως εις τον τομέα της κοινωνικής μερίμνης».

150 γυναίκες οδηγούν τρακτέρ στη Θεσσαλία

Αν στη Βουλή οι γυναίκες έκαναν πρεμιέρα με την είσοδο σχεδόν του 1953, στον κάμπο και στις πόλεις της Θεσσαλίας είχαν από καιρό αναδειχθεί σε ήρωες της δουλειάς, οδηγώντας τρακτέρ, δουλεύοντας στη λινοτυπική και τα τυπογραφεία ή διευθύνοντας διαφημιστικό γραφείο.

«ΣΤΑ ΝΕΑ» (1.8.1953, ΣΕΛ. 3) διαβάζουμε το ρεπορτάζ του Κ.Σ. Τουρνά:

Και ιδού περί τίνος πρόκειται:

Στην ξανθή πεδιάδα, που ευωδιάζει το ώριμο σιτάρι και οι δουλειές του αλωνισμού βρίσκονται στο φόρτε τους, πολλές, πάρα πολλές γυναίκες, νεαρές κατά το πλείστον, επήδησαν από το ειδυλλιακό δρεπάνι εις τα τρακτέρ. Έγιναν οδηγού τρακτέρ και δουλεύουν σκληρά πλάι στους άντρες, δέκα και δώδεκα ώρες το εικοσιτετράωρο. Αρκετές από αυτές, όπως μας επληροφόρησαν, είναι γέννημα θρέμμα, όχι του κάμπου και της υπαίθρου γενικά, αλλά των Θεσσαλικών εργατουπόλεων, όπου τα γυναικεία καθαρώς επαγγέλματα περνούν περίοδον κρίσεως. Και όχι λίγες είναι απόλυτα χειραφετημένες, που κυττάζουν τον άντρα ως ίσες προς ίσον, κατάματα, χωρίς να σκύβουν, χωρίς να κοκκινίζουν και χωρίς να παρασύρονται από ρομαντισμούς και φαντασιώσεις ποιητικές. Τις βλέπει κανείς ακόμη και με... τσιγαράκι, κοντό παντελόνι της δουλειάς, στραβό καπελλάκι για τον ήλιο, να ιδρώνουν επάνω στα τρακτέρ, να καπνίζουν και να δροσίζονται στον ίσκιο, την ώρα της διακοπής του μόχθου...».

...«Και δεν είναι λίγες, ώστε να νομισθή ότι το πράγμα ως εξαιρέσεις, στερείται γενικότερης σημασίας. Μέχρι της στιγμής, τις υπολογίζουν σ' αυτή την ειδικότητα μόνο των οδηγών τρακτέρ εις 150 και πλέον...»

Διαφημίστρια

«Υπάρχουν και άλλες ανδρικές ειδικότητες που έχουν κατακτήσει οι γυναίκες στη Θεσσαλία. Στη Λάρισα λ.χ. υπάρχουν γυναίκες λινοτύπισσες, που χειρίζονται άριστα τη λινοτυπική μηχανή και κερδίζουν όσο δύο άντρες εις άλλα ανδρικά συγγενικά επαγγέλματα. Και ας μας επιτραπή να αναφέρωμε, για να μη θεωρηθή μύθος ή υπαρξίς των, την κυρία Λουίζα Θανοπούλου, σύζυγον του Διευθυντού της Μηχανικής Καλλιέργειας του υπουργείου Γεωργίας εις την Θεσσαλικήν πρωτεύουσαν, η οποία εργάζεται τώρα, με θαυμαστή απόδοσι, τέσσαρα χρόνια σε λινοτυπική μηχανή βγάζοντας μιάμιση στήλη εφημερίδος την ώρα, την Μαρία Καρατζούλη και την Πολυξένη Πολυζώη. Τυπογράφοι γυναίκες υπάρχουν αρκετές και από παλιά χρόνια στις Θεσσαλικές πόλεις και ως δημοσιογράφοι έχουν επιτύχει αρκετές, όπως η Δ/νίς Νίτσα Κολιού που εργάζεται στον "Ταχυδρόμο" του Βόλου και είναι άριστη ρεπόρτερ. Αξίζει όμως στις άλλες ειδικότητες γυναικείων επαγγελματικών πρωτοτυπιών να αναφέρωμε και την Δίδα Δήμητρα Πετράκη, η οποία ίδρυσε με δική της πρωτοβουλία και διευθύνει διαφημιστική επιχείρησι με τόση επιτυχία, ώστε πολλοί Βολιώτες να την θεωρουν ψυχή της Πανθεσσαλικής Εκθέσεως η οποία οργανούνται επ' ευκαιρία της Εμποροπανηγύρεως Βόλου της 6ης Αυγούστου (Μεταμορφώσεως) και απο την επιτυχία της οποίας πολλά περιμένει η μαραζωμένη σήμερα μεγάλη Θεσσαλική πόλις...».

Τα Νέα 9/3/2004

Ψήφος εμπιστοσύνης στις γυναίκες

35 βουλευτίνες καταλαμβάνουν έδρες στη νέα Βουλή , περισσότερες από κάθε άλλη φορά

Της **MATINAS HPEIΩTOY**

Είναι νέες, δημοφιλείς και... ωραίες, αλλά και περισσότερες από κάθε άλλη φορά. Τριάντα πέντε γυναίκες καταλαμβάνουν έδρες στη νέα Βουλή, κατά τέσσερις περισσότερες από το 2000 όταν τότε τριάντα μία γυναίκες είχαν περάσει το κατώφλι του Κοινοβουλίου.

Ο αριθμός τους όμως είχε μειωθεί τελικά, καθώς τουλάχιστον τέσσερις (οι κυρίες Μ. Αποστολάκη, Χρ. Μανωλιά, Χρ. Αράπογλου, Σ. Μερεντίτη) έχασαν στη συνέχεια το βουλευτικό τους αξίωμα στο Εκλογοδικείο.

Συλβάνα Ράπτη

Οι περισσότερες εκτιμούν πως δεν κρίθηκαν από τους ψηφοφόρους βάσει του φύλου τους και διαπιστώνουν πως οι πολίτες πλέον δεν διστάζουν να ψηφίσουν γυναίκες. «Κατ' αρχήν είναι θετικό να μπαίνουν περισσότερες γυναίκες στη Βουλή, αλλά κριτήριο είναι οι ικανότητές τους και όχι το φύλο τους», λέει η κ. Συλβάνα Ράπτη, νεοεκλεγείσα βουλευτής Α' Αθηνών με το ΠΑΣΟΚ και επισημαίνει πως δεν είναι αυτοσκοπός να εκλέγονται περισσότερες γυναίκες. Παρατηρεί πάντως πως το γυναικείο μυαλό μπορεί να δώσει στο σώμα των βουλευτών την ευαισθησία που λείπει ως ένα βαθμό από τους άνδρες, αλλά και να αυξήσει την αποτελεσματικότητα.

Συλβάνα Ράπτη: «Το γυναικείο μυαλό μπορεί να δώσει στο σώμα των βουλευτών την ευαισθησία που λείπει»

Σοφία Βούλτεψη

Παρά το γεγονός ότι οι βουλευτίνες αναγνωρίζουν την αξία της ποσόστωσης υπέρ της συμμετοχής των γυναικών στα κοινά - «έδωσε ώθηση στις γυναίκες να βγουν από το σπίτι και θάρρος για να δοκιμασθούν» όπως λέει η νεοεκλεγείσα βουλευτής Β' Αθηνών με τη Ν.Δ. κ. Σοφία Βούλτεψη - συμφωνούν πως δεν μπορεί το μέτρο να διατηρηθεί εσαεί. «Κρινόμαστε με βάση τη διάθεση να προσφέρουμε, κρινόμαστε γι' αυτό που είμαστε. Δεν παρακαλούμε να μας ψηφίσουν. Στη δημοκρατία πρέπει να συμμετέχουν και να εκπροσωπούνται όλοι, άρα και οι γυναίκες», λέει η κ. Βούλτεψη.

Σοφία Βούλτεψη:
«Κρινόμαστε με βάση τη διάθεση να προσφέρουμε, κρινόμαστε γι' αυτό που είμαστε»

Έλενα Ράπτη

Τι γίνεται όμως, όταν μια νέα γυναίκα αποφασίσει να έχει μεγαλύτερη συμμετοχή στα κοινά; Γίνεται τροχοπέδη για την προσωπική της ζωή, περιορίζει επιλογές; Η κ. Έλενα Ράπτη, στα 28 της χρόνια, δεν είναι απλώς ένα από τα νεαρότερα μέλη της νέας Βουλής, είναι η πρώτη γυναίκα έπειτα από 45 χρόνια που εκλέγεται βουλευτής Θεσσαλονίκης από τον συντηρητικό χώρο. «Ήταν η τρίτη εκλογική μου αναμέτρηση», λέει. «Είχαν προηγηθεί δύο στον δήμο Θεσσαλονίκης και πιστεύω ότι οι ψηφοφόροι με τίμησαν με κριτήριο τη δημόσια παρουσία μου.

Έλενα Ράπτη: «Πιστεύω ότι οι ψηφοφόροι με τίμησαν με κριτήριο τη δημόσια παρουσία μου»

Αναγνωρίζω ότι είναι πολύ πιο δύσκολο για μια γυναίκα να συμμετέχει στα κοινά και δεν κρύβω πως στόχος μου είναι να καταφέρω να συνδυάσω και άλλους ρόλους, όπως της συζύγου και της μητέρας αργότερα. Δεν θέλω να έχω καριέρα, θέλω να έχω ζωή. Πολλές τα έχουν καταφέρει, γιατί όχι και εγώ;», λέει.

Τόνια Αντωνίου

Όπως και άλλες συναδέλφισσές της, η κ. Τόνια Αντωνίου, βουλευτίνα Φθιώτιδας πλέον, δεν θεωρεί πως κρίθηκε βάσει του φύλου της. Ίσα ίσα, που στη «συντηρητική» Φθιώτιδα μέχρι προχθές είχαν εκλεγεί μόνο δύο γυναίκες, αλλά η κ. Αντωνίου είναι η πρώτη που εκλέγεται με το ΠΑΣΟΚ. Μάλιστα, κατάφερε να έρθει πρώτη μεταξύ όλων των συνυποψηφίων της, τόσο από το κόμμα της όσο και από τη Ν.Δ., παρά το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ υπολείπεται κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες της Ν.Δ. στη Φθιώτιδα. «Νομίζω πως και οι γυναίκες πλέον ψηφίζουν γυναίκες. Έπαιξε ρόλο βέβαια το γεγονός ότι με γνώριζαν από την παρουσία μου στην κεντρική πολιτική σκηνή, αλλά ήταν πραγματικά ευχάριστη έκπληξη η παρουσία τους στις συγκεντρώσεις ακόμη και στα καφενεία των μικρών χωριών».

Τόνια Αντωνίου: «Νομίζω πως και οι γυναίκες πλέον ψηφίζουν γυναίκες»

ΤΑ ΝΕΑ , 11/10/2003

ΖΙΓΚΡΙΤ ΣΚΑΡΠΕΛΗ-ΣΠΕΡΚ

Η ανταρσία των «Έξι»

Το «κακό κορίτσι» των Γερμανών Σοσιαλδημοκρατών μιλάει στα «ΝΕΑ»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΠΑ

Ο εφιάλτης του '82, με την πτώση του τότε καγκελάριου Χέλμουτ Σμιτ, ξαναζωντανεύει στο SPD. Έξι, τουλάχιστον, βουλευτές - «πέντε κακά παιδιά και ένα κακό κορίτσι» - της αριστερής πτέρυγας του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, απειλούν να καταψηφίσουν ένα μεγάλο μέρος του μεταρρυθμιστικού πακέτου της «ατζέντας 2010», με σημαντικές περικοπές στα επιδόματα ανεργίας.

Ο καγκελάριος Σρέντερ, εκβιάζοντας με την απειλή παραίτησης, θέλει την έγκριση των νομοσχεδίων με την κυβερνητική πλειοψηφία. Αλλά ο κυβερνητικός συνασπισμός διαθέτει μία ισχυρή πλειοψηφία μόλις τεσσάρων βουλευτών στο Μπούντεστακ. Η κρίσιμη ψηφοφορία θα διεξαχθεί την ερχόμενη Παρασκευή.

Το «κακό κορίτσι» είναι η Ζίγκριτ Σκαρπέλη-Σπερκ. Σε συνέντευξή της στα «ΝΕΑ» χαρακτηρίζει την κατάσταση «σοβαρή, αλλά όχι απελπιστική». Βεβαίως ο Σρέντερ «θέλει να περάσει τη γραμμή του, αλλά έπειτα από τρεις περιφερειακές εκλογές ήττες, αν συνεχισθεί αυτή η πορεία, θα χάσουμε την επόμενη χρονιά όλες τις τοπικές εκλογές. Και αυτό θα είναι ένα "σοβαρό πρόβλημα για την ικανότητα διακυβέρνησης της χώρας από τον σημερινό συνασπισμό". Πρέπει από κοινού καγκελάριος, Κοινοβουλευτική Ομάδα, κόμμα, να δούμε πώς θα αλλάξουμε αυτή την πορεία».

Τα μέτρα . Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τη μείωση του επιδόματος ανεργίας στα επίπεδα του κοινωνικού βοηθήματος απορίας, της χαμηλότερης ενίσχυσης που δίνει το κοινωνικό κράτος. Το βοήθημα αυτό το παίρνουν σήμερα 1,7 εκατ. άνεργοι, στην πλειονότητά τους ηλικιωμένοι και «γκασταρμπάιτερ». Και δεν είναι όπως στην Ελλάδα, που ο καθένας σχεδόν «έχει το σπιτάκι του», λέει (στα ελληνικά) η κ. Σκαρπέλη-Σπερκ. «Δεν μπορούμε να αφήσουμε τους ανθρώπους αυτούς σε ελεύθερη πτώση».

Δημοσκόπηση του Ινστιτούτου Φόρτσα για το περιοδικό «Στερν» δείχνει ότι το 58% θεωρεί «δικαιολογημένες» τις αλλαγές που ζητούν οι αντιρρησίες και μόνο το 28% «αδικαιολόγητες». «Αυτό μας ενισχύει», σημειώνει η κ. Σκαρπέλη-Σπερκ, καθώς «η απήχησή μας μέχρι τώρα δεν ξεπερνούσε το 14%». Σύμφωνα με την ίδια δημοσκόπηση, το 48% θα λυπόταν αν ο Σρέντερ παραιτούνταν, αλλά το 46% θα χαιρετούσε την αποχώρησή του από την εξουσία.

Είναι τόσο σημαντικές οι διαφορές, ώστε να δικαιολογούν την πτώση του καγκελάριου, όπως απειλεί ο Σρέντερ; «Όχι. Θέλουμε να κρατήσουμε αυτή την κυβέρνηση και τον καγκελάριο». Αλλά για να μείνει, «πρέπει να αλλάξει γραμμή», πιστεύει η κ. Σκαρπέλη-Σπερκ, όπως έγινε στα θέματα «ειρήνης και πολέμου». Τώρα τον στηρίζουν όλοι, αλλά στην περίπτωση του Κοσόβου «πολλοί από μας ήταν αντίθετοι». Μία τέτοια «στροφή» περιμένει τώρα από τον Σρέντερ και στην εσωτερική πολιτική. Αλλά αν την κάνει, δεν θα είναι πλέον ο Σρέντερ.

Καμένο χαρτί. Η αντιπαράθεση βγάζει στην επιφάνεια τις θεμελιακές αντιρρήσεις για τη γενική κατεύθυνση της μεταρρυθμιστικής «ατζέντας 2010» με την οποία ο καγκελάριος Σρέντερ έχει συνδέσει το πολιτικό του μέλλον. Για την οικονομολόγο δρα Σκαρπέλη-Σπερκ, δεν είναι μόνο «κοινωνικά άδικη, επιβαρύνοντας δυσανάλογα τους αδύναμους, αλλά οδηγεί σε μεγαλύτερη στασιμότητα την οικονομία, είναι δηλητήριο για την ανάπτυξη». Άλλωστε, η ίδια ποτέ δεν θα συμβιβαζόταν με την αντικατάσταση του γερμανικού κοινωνικού κράτους από το «μοντέλο Μπε-Μπε»

(B-B, Μπους-Μπλερ). Γι' αυτό και ζητά «αλλαγή πλεύσης» της κυβέρνησης² «πριν φύγει στην επόμενη στροφή όχι δύο, αλλά πενήντα μέτρα στον γκρεμό».

Ο καγκελάριος Σρέντερ δεν θα προχωρούσε στον «πληθωρισμό» των απειλών παραίτησης (όγδοη κατά σειρά), αν είχε εσωκομματικό αντίπαλο. Ο Όσκαρ Λαφοντέν είναι - ακόμα - «καμένο χαρτί» για τους περισσότερους Σοσιαλδημοκράτες, που δεν του συγχωρούν την παραίτηση από την προεδρία του SPD πριν από τέσσερα χρόνια. Αλλά η Σοσιαλδημοκρατία «δεν έχει ένδεια προσώπων», αντικρούει η κ. Σκαρπέλη-Σπερκ, σημειώνοντας ότι «μπροστά στον κίνδυνο να πέσει το αεροπλάνο, μπορούν να γίνουν τα πάντα για να αποτραπεί η πτώση». Που σημαίνει ότι και οι δύο εκδοχές είναι ανοιχτές. Και η πτώση του καγκελάριου Σρέντερ και ο πειθαναγκασμός, την τελευταία στιγμή, των ανταρτών.

Παραμένει δεμένη με την Ελλάδα

Η 58χρονη Ζίγκριτ Σκαρπέλη-Σπερκ εκλέγεται από το 1980 βουλευτής του SPD. Με την Ελλάδα δεν τη συνδέει μόνο ο σύζυγός της, Κωνσταντίνος Σκαρπέλης, αλλά και οι σχέσεις που σφυρηλάτησε ως φοιτήτρια ακόμη στον αντιδικτατορικό αγώνα. Οι σχέσεις αυτές αναπτύχθηκαν στη διάρκεια της πολιτικής της σταδιοδρομίας. Σήμερα είναι πρόεδρος της μεικτής Γερμανοελληνικής Κοινοβουλευτικής Ομάδας και πρόεδρος της Ένωσης Γερμανοελληνικών Εταιρειών της Γερμανίας. Τα τελευταία χρόνια προσπάθησε, χωρίς επιτυχία, να προωθήσει διάφορες προτάσεις για την πολιτική επίλυση του προβλήματος των γερμανικών πολεμικών αποζημιώσεων προς την Ελλάδα. Έχει κάποια σύσταση προς τους σοσιαλιστές συναδέλφους της; «Να μη φροντίζουν μόνο να ανταποκρίνονται στις κυβερνητικές τους υποχρεώσεις. Υπάρχει και η ψυχή των μελών, η οποία για τα σοσιαλιστικά κόμματα είναι η ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα κοινωνικής δικαιοσύνης».

ΤΑ ΝΕΑ 23/10/1999

ΧΑΝΑΝ ΑΣΡΑΟΥΙ

Η Παλαιστίνη δεν είναι «Μπανανία»

Κατεβαίνει σε διαδηλώσεις στον δρόμο. Αρνείται κυβερνητικούς θώκους. Απολαμβάνει την επικοινωνία με τους φοιτητές της. Μάχεται να ανοίξει τον δρόμο της πολιτικής στις γυναίκες της πατρίδας της. Δεν θα ήθελε ποτέ να δει την Παλαιστίνη ως «Μπανανία». Καπνίζει αρειμανίως τα αγαπημένα της τσιγάρα με τη γεύση της μέντας. Δεν τρελαίνεται για το μαγείρεμα κι όταν ήταν μικρή δήλωνε «εγώ θα ζω σε ξενοδοχείο». Στο σπίτι συν-διοικεί με τον άντρα της και στην πολιτική, όπως και στην προσωπική ζωή, δεν φόρεσε ποτέ «μαντίλα»: προτιμά να λέει τα πράγματα με το όνομά τους. Μόνο για έλλειψη δυναμικότητας δεν μπορείς να κατηγορήσεις την δρα Hanan Asrawi, μία χριστιανή φεμινίστρια στην παλαιστινιακή Βουλή. Άλλοτε «δεξί» χέρι του Γιάσερ Αραφάτ, σήμερα κριτική «αντίπαλός» του, και αύριο, ποιος ξέρει;..

«Μπαίνοντας στην Bet Xanina, τριακόσια μέτρα μετά το check point, στο αριστερό σας χέρι είναι ένα κτίριο με πράσινα παράθυρα, το Al Qandumi. Εκεί είναι το γραφείο της δρος Ασράουι. Θα σας περιμένει στις 12.00 το μεσημέρι».

Τρίτη 5 Οκτωβρίου. Με το αυτοκίνητο οι αποστάσεις είναι γελοίες στην Ιερουσαλήμ. Δεκαπέντε λεπτά από την περιοχή του ξενοδοχείου «Lagome», στη γειτονιά δηλαδή όπου διαμένουν ο Ισραηλινός Πρόεδρος Βάισμαν και ο πρωθυπουργός Έχουντ Μπαράκ, αν δεν πέσεις σε κίνηση και φθάνεις στην ανατολική πλευρά της πόλης, δηλαδή τη γειτονιά των Παλαιστινίων. Σήμερα ευτυχώς δεν έχει κίνηση. Μόνο τη γνωστή ζέστη των 25 βαθμών Κελσίου που ψήνει αρκούντως τις λευκές πέτρες με τις οποίες υποχρεωτικά είναι χτισμένα όλα τα οικήματα στα Ιεροσόλυμα. Αν έλειπε και το δροσερό αεράκι που χαρίζουν τα επτακόσια μέτρα υψόμετρο στην Ιερή Πόλη, βεβαίως τα πράγματα θα ήταν πολύ χειρότερα από πλευράς κλιματολογικών συνθηκών...

Οι φαντάροι κάθονται πάνω στους σάκους με την άμμο στο Σημείο Ελέγχου με το όπλο στο χέρι και ένα βαριεστημένο ύφος στην έκφραση. Σπάνια πλέον σταματούν

για ελέγχους τα οχήματα, «μόνο καμιά φορά, για να μας σπάσουν τα νεύρα», όπως σχολιάζει με νόημα ο Άραβας οδηγός. Στον 1ο όροφο του κτιρίου Al Qandumi, εκεί όπου στεγάζεται το Παλαιστινιακό Ινστιτούτο για την Παγκόσμια Προώθηση του Διαλόγου και της Δημοκρατίας «Miftah» που σημαίνει «κλειδί» στα αραβικά δουλεύουν νέοι άνθρωποι. Κορίτσια με μοντέρνα παντελόνια και κοστούμια και αγόρια με κοντομάνικα, προσηλωμένοι στις οθόνες του υπολογιστή. Κάποιοι καπνίζουν και πίνουν καφέ, η ατμόσφαιρα ολόιδια με οποιοδήποτε «δυτικού» τύπου γραφείο. Μέχρι να ετοιμαστεί το καυτό τσάι με τη φρέσκια μέντα, το οποίο όμως σερβίρει μια λιγότερο μοντέρνα Παλαιστίνια που έχει τυλιγμένα τα μαλλιά με μια πολύχρωμη μαντίλα, περιμένω σ' ένα μικρό σαλονάκι παρατηρώντας τους συνεργάτες της δρος Χάναν Ασράουι. Η Παλαιστίνια πολιτικός που πήρε ως ανεξάρτητη υποψήφια 17.944 ψήφους (και τη δεύτερη θέση στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων συμπατριωτών της στην εκλογική της περιφέρεια) έχει τη φήμη ανθρώπου που «τα λέει έξω από τα δόντια στον Αραφάτ», ο οποίος «την ακούει ακόμα», παρ' ότι αρνήθηκε να συμμετάσχει στο τελευταίο κυβερνητικό σχήμα για λόγους που εξηγεί με σαφήνεια η ίδια.

Λοιπόν, Δρ Ασράουι, πώς είναι να είσαι γυναίκα πολιτικός στον αραβικό κόσμο σήμερα;

«Στον αραβικό κόσμο και ειδικά στην Παλαιστίνη, ως γυναίκα αισθάνεσαι ότι εισβάλλεις σε μια πατριαρχική ανδροκρατούμενη περιοχή. Τόσο ο χώρος της πολιτικής όσο και της οικονομίας είναι δύο τομείς οι οποίοι θεωρούνται αποκλειστικά κλαμπ για άνδρες και αντιστέκονται ιδιαίτερα στις γυναίκες που εισέρχονται σε αυτά. Αν μάλιστα είναι ικανές και δείχνουν ότι μπορούν να είναι πιο ικανές από τους άνδρες, υπάρχει αντίσταση. Κάποιες φορές εκφράζουν ζήλια, κάποιες φορές ευγνωμοσύνη, θαυμασμό, σεβασμό, εκτίμηση. Αλλά κατά μια έννοια, οπουδήποτε στον κόσμο δεν είναι εύκολο το να έχουν οι γυναίκες δική τους φωνή στην πολιτική. Αυτό είναι μεγάλη πρόκληση. Την ίδια στιγμή δεν είναι κάτι που μια γυναίκα μπορεί να κάνει

μόνη της. Πάντα πίστευα στη συλλογική δουλειά και στα υποστηριζόμενα συστήματα. Οτιδήποτε κάνει μια γυναίκα πρέπει να το κάνει με στόχο προσέλευσης και άλλων γυναικών. Να μη χρησιμοποιείται ως εξαίρεση σε ένα σύστημα για άνδρες, αλλά να ενισχύει και να φέρνει και άλλες γυναίκες σ' αυτό. Το γυναικείο κίνημα στην Παλαιστίνη πηγαίνει πολύ πίσω, στο 1920. Δεν είναι καινούργιο. Αλλά από το 1970 αρχίσαμε να δουλεύουμε μέσα σε ένα ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο, πιστεύοντας πως η φωνή της γυναίκας θα πρέπει να ακούγεται συνειδητά».

Πόσες γυναίκες υπάρχουν σήμερα στην παλαιστινιακή κυβέρνηση;

«Δυστυχώς, τώρα έμεινε μόνο μία. Ήμασταν δύο. Και θα εξηγήσω γιατί. Στη διάρκεια της Ιντιφάντα (η ένοπλη εξέγερση των Παλαιστινίων), οι γυναίκες ήταν στην πρώτη γραμμή, όχι μόνο στην πολιτική αλλά και στους δρόμους και στη διαχείριση της κοινοτικής ζωής, δημιουργώντας εναλλακτικές οικονομικές δομές. Οι Παλαιστίνιες έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Ιστορικά έρχονταν στην πρώτη γραμμή του αγώνα. Όταν όμως τα πράγματα τακτοποιούνταν και ηρεμούσαν, οι άνδρες ήθελαν να είναι πάλι αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις και έτσι είχαμε τη μάχη από τους άνδρες να ξανακερδίσουν την εξουσία. Οι γυναίκες δεν ενεργούν παρακινούμενες από τη δύναμη της εξουσίας, αλλά, με κέντρο τον ανθρώπινο παράγοντα, αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Δεν λειτουργούν ως ανεξάρτητες μονάδες, μα με σκοπό το κοινό συμφέρον, και είναι πρόκληση το να βρουν τρόπους να επηρεάζουν τα πράγματα».

Διατελέσατε υπουργός Ανώτερης Εκπαίδευσης από το 1996 έως το 1998. Γιατί δεν δεχτήκατε το υπουργείο Τουρισμού που σας προσέφερε ο πρόεδρος Αραφάτ μετά τον τελευταίο ανασχηματισμό;

«Δεν δέχτηκα καμία θέση στο Κοινοβούλιο, όχι για άλλους λόγους, αλλά γιατί δεν είχα εμπιστοσύνη στη Βουλή. Έχουμε καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχουμε κατηγορίες κακής διαχείρισης, κατάχρησης εξουσίας και διαφθοράς από το Συμβούλιο και βέβαια από την ειδική επιτροπή που ερευνά το θέμα. Υποσχεθήκαμε γενική μεταρρύθμιση. Όταν δημιουργήθηκε το νέο κυβερνητικό σχήμα, ανακάλυψα ότι όλοι οι παλιοί είχαν κρατήσει τη θέση τους και υπήρχαν άλλοι δέκα καινούργιοι. Έτσι, είπα στον πρόεδρο: "Μα δεν έχουμε έλλειψη υπουργών. Έχουμε ήδη πάρα

πολλούς. Το θέμα είναι κατά πόσο μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα, αν μπορούμε να υπολογίζουμε σε αυτούς. Οι άνθρωποι που κατηγορήθηκαν πρέπει να ξεκαθαρίσουν τη θέση τους και αυτό δεν έγινε". Έτσι δεν δέχτηκα καμία θέση και ζήτησα να μην ανακοινωθεί το όνομά μου, γιατί θα έπρεπε να αρνηθώ δημοσίως. Σεβάστηκε τη θέση μου, την κρίση μου, τη δουλειά μου, και έχουμε πολύ καλές, ειλικρινείς σχέσεις».

Πριν από δύο ημέρες, η κ. Ασράουι είχε συναντήσει τον πρόεδρο Αραφάτ. Όχι στη Γάζα, στην Ανατολική Ιερουσαλήμ. Για να επισκεφθεί τη Λωρίδα της Γάζας χρειάζεται, όπως όλοι οι Παλαιστίνιοι της Δυτικής Όχθης, άδεια από την κυβέρνηση του Ισραήλ. Βεβαίως και θα μπορούσε να είναι κάτοχος μιας κάρτας VIP, ώστε να μην υφίσταται τις καθημερινές ουρές και την ταλαιπωρία περισσότερων των 50.000 Παλαιστίνιων, για παράδειγμα, που διασχίζουν καθημερινά το πέρασμα του ΕΡΕΣ για να δουλέψουν στο Ισραήλ... «Δεν θέλω ειδική μεταχείριση, δεν με κάνει σημαντική. Είμαι σημαντική γιατί είμαι ανθρώπινο ον και δεν έχουν δικαίωμα να εμποδίζουν ή να αποκλείουν τα δικαιώματά μου, να υποπτεύονται τις κινήσεις μου. Όταν ανέλαβε ο Νετανιάχου, έβαλε να με παρακολουθούν. Όλα αυτά τα χρόνια αρνούμαι τη VIP κάρτα. Το θέμα δεν είναι να έχω το προνόμιο ως μονάδα, αλλά το κοινό καλό, και αυτό είναι θέμα αρχών και γι' αυτό παλεύω. Όλα τα άλλα, τα προσωπικά οφέλη, είναι ανοησίες».

Για τη γενική γραμματέα του «Miftah», ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτήν τη στιγμή ο λαός της Παλαιστίνης είναι η κατάκτηση της δημοκρατίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα θέματα που αφορούν τον νόμο, που οικοδομούν το Σύνταγμα. Η ίδια δεν κουράζεται να επισημαίνει διαρκώς μέσα από διαλέξεις, συνεντεύξεις, δημόσιο διάλογο ότι «αυτό που μπορούμε να κάνουμε μόνοι μας είναι να καταθέσουμε περισσότερη υπευθυνότητα. Γιατί δεν υπάρχει λόγος να μη σεβόμαστε και να μην εκτελούμε τις αποφάσεις των δικαστηρίων, δεν υπάρχει κανένας λόγος οι υπηρεσίες, ιδιαίτερα οι δημόσιες, να καταχρώνται την εμπιστοσύνη. Πιστεύω ότι έχουμε χάσει την αίσθηση της δημοκρατίας. Εάν κάποιος πιστεύει ότι είναι πάνω από τον νόμο, πώς μπορούν να διαφυλάξουν τους νόμους και να οικοδομήσουν το σύστημα;».

Τι ακριβώς εννοείτε;

«Ειλικρινά είναι οδυνηρό, δεν είναι αυτό που θέλουμε. Υπάρχουν στοιχεία δημοκρατίας, έχουμε εκλογές, έχουμε κατοχυρωμένο Συμβούλιο, αλλά ταυτόχρονα έχουμε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν έχουμε ελευθερία έκφρασης. Κάποιοι συνάδελφοί σας συνελήφθησαν τώρα τελευταία και δεν υπάρχει λόγος γι' αυτό. Μερικές φορές οι άνθρωποι ξεπερνούν το καθήκον και κακομεταχειρίζονται το σύστημα. Αυτό είναι απαράδεκτο. Υπάρχουν άνθρωποι που εκμεταλλεύονται τη θέση τους. Δεν έχουμε προσέγγιση του Συντάγματος που να βασίζεται σε κανόνες και αυτό με ενοχλεί, γιατί ακόμα δεν έχουμε εδραιώσει τη δημοκρατία. Δεν έχουμε σεβασμό για τη δημόσια γνώμη, για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τώρα πρέπει να δουλέψουμε, να περιφρουρήσουμε τη δημοκρατία. Να θεσπίσουμε ένα πολιτικό σύστημα που να προστατεύει ενάντια σε ένα στρατιωτικό. Δεν θέλουμε μια Banana Republic (Μπανανία).

Για τις γυναίκες:

«Βεβαίως και έχουμε περιπτώσεις γυναικών που παίζουν κεντρικό ρόλο στην πολιτική ζωή αραβικών χωρών. Υπάρχουν, όμως, ως προεκτάσεις των ανδρών. Κάποιου κόρη, κάποιου σύζυγος...

Για μια γυναίκα ανεξάρτητη όπως εγώ η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική. Πιστεύω όμως στη νοημοσύνη των ανθρώπων και την ακεραιότητα.

Τη στιγμή που γύρω υπάρχουν άνθρωποι που χρησιμοποιούν κατά περίπτωση τους άλλους, τότε κρίνεται η δική σου ακεραιότητα, ο δικός σου αυτοσεβασμός».

Για τη Γάζα:

«Είναι μια φυλακή. Δεν ελέγχουμε τα κρίσιμα σημεία, τις μεταφορές, τις επικοινωνίες,

τις πηγές, ακόμα και τους ανθρώπους μας. Οι Ισραηλινοί κρατούν στάση κατοχής και είναι ρατσιστές.

Δεν έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν λόγω υπεροχής».

Για την οικογένεια:

«Με τον άνδρα μου πιστεύουμε στη συνεργασία, στον συνεταιρισμό.
Είναι αφοσιωμένος στα δικαιώματα των γυναικών.
Δεν αισθάνεται κατώτερος δίπλα σε μια δυνατή γυναίκα, με υποστηρίζει.
Στο σπίτι έχουμε δημοκρατικό σύστημα».

Για την πολιτική:

«Ποτέ δεν σταμάτησα να είμαι δραστήρια. Μερικοί μου λένε πως είναι γελοίο να πηγαίνω σε διαδηλώσεις.
Είμαι πολιτικός και λέω όχι.
Δεν σεβόμαστε, δεν παίρνουμε πολιτικές αποφάσεις αν διαχωρίζουμε τους εαυτούς μας από τον λαό».

Μια χριστιανή φεμινίστρια στην παλαιστινιακή Βουλή

Η Δρ Hanan Mikhail Ashrawi (aiashrawi@jeeves.la. utexas. edu) γεννήθηκε στη Ραμάλα, την πρωτεύουσα της Δυτικής Όχθης, το 1947, και ζει στην Ιερουσαλήμ. Προέρχεται από μια χριστιανική οικογένεια (σήμερα είναι η μία από τους χριστιανούς που συμμετέχουν στο Παλαιστινιακό Συμβούλιο για την

Ψηφίζοντας για την Δημοκρατία και τα δικαιώματα των γυναικών στην παλαιστινιακή Βουλή

Ιερουσαλήμ), της οποίας πολλά μέλη ανήκαν στη Φατάχ. Είναι η νεώτερη από τις πέντε κόρες της οικογένειας. Μεγάλωσε στο Αμμάν της Ιορδανίας, εξόριστη από την πατρίδα της, όπως η πλειοψηφία των Παλαιστινίων. Ξεκίνησε τις σπουδές της στο περίφημο αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βηρυτού, όπου μάλιστα είχε συγκατοικήσει με δύο Ελληνίδες, τη Βασιλική Καμπά και τη Ρούλα, «δυστυχώς δεν θυμάμαι το επίθετό της, αλλά θα ήθελα πολύ να ξανασυναντήσω και τις δύο». Απέκτησε διδακτορικό στη μεσαιωνική λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια των ΗΠΑ. Όταν επέστρεψε στην πατρίδα της και είδε για πρώτη φορά «με ώριμα μάτια τα αποτελέσματα της ισραηλινής κατοχής» στους συμπατριώτες της, αποφάσισε ότι δεν θα έμενε πουθενά αλλού στον κόσμο παρά μόνο στα Κατεχόμενα. Έγινε ενεργό

μέλος της PLO, όπου γρήγορα ξεχώρισε για το πνεύμα και την κριτική της ματιά, ενώ παράλληλα ξεκίνησε να διδάσκει αγγλική λογοτεχνία στο μοναδικό έως σήμερα Πανεπιστήμιο των Παλαιστίνων, το Bir Zeit. Εξέχουσα φυσιογνωμία ανάμεσα στην αντιπροσωπεία που ξεκίνησε τις διαπραγματεύσεις με τους Ισραηλινούς στη Μαδρίτη από το 1991 έως το 1993, ήταν από αυτούς που χρεώθηκαν κατ' αρχήν την ευθύνη να αλλάξουν το στερεότυπο «του τρομοκράτη». Ήταν η εποχή που μερικές χιλιάδες χιλιόμετρα ανατολικά και βόρεια, στο Όσλο, ο Γιάσερ Αραφάτ υπέγραφε, ύστερα από απευθείας μυστικές διαπραγματεύσεις, το πρώτο κείμενο συμφωνίας για την ειρήνη μεταξύ Παλαιστίνων και Ισραηλινών. Η Hanan Ashrawi, η οποία είναι πολιτικά πιο κοντά στον Faisal Husseini, τον επικεφαλής του Orient House (του άτυπου υπουργείου Εξωτερικών των Παλαιστίνων στην πόλη των Ιεροσολύμων, την οποία διεκδικούν και οι δύο πλευρές), διατηρεί κριτική ματιά για τη συμφωνία του Όσλο. Πιστεύει πως δίνει το προβάδισμα στους Ισραηλινούς και τους δίνει το δικαίωμα να καθορίζουν την ειρηνευτική διαδικασία στάση που διατύπωσε στο βιβλίο «This side of Peace».

Το 1994 ίδρυσε την Ανεξάρτητη Παλαιστινιακή Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το 1996 εξελέγη ανεξάρτητο μέλος του παλαιστινιακού Κοινοβουλίου και διετέλεσε υπουργός Ανώτερης Εκπαίδευσης έως τον Αύγουστο του 1998. Είναι παντρεμένη και μητέρα δύο κοριτσιών ηλικίας 18 και 22 ετών.

«Τουλάχιστον ο Αραφάτ μ' ακούει...»

«Ο Αραφάτ είναι ένα σημαντικό πρόσωπο για τους Παλαιστίνιους, τους κρατά ενωμένους. Αλλά, ταυτόχρονα, αν δεις τις δημοσκοπήσεις σήμερα, έχει τη χαμηλότερη δημοτικότητα. Οι άνθρωποι, όμως, πάντα διαχωρίζουν την Αρχή και την Κυβέρνηση από τον Αραφάτ. Γιατί ο Αραφάτ είναι σύμβολο εθνικής ταυτότητας, αντιπροσωπεύει μια επανάσταση. Όμως δεν

Γιάσερ Αραφάτ, Μαντλίν Ωλμπράιτ και Χανάν Ασράουι

μπορούν να τον συγχωρήσουν... Ο λαός αισθάνεται ότι οι άνθρωποι αναζητούν το προσωπικό τους συμφέρον κι όχι το κοινό καλό. Δεν εμπιστεύονται τις πολιτικές αποφάσεις ούτε το οικονομικό σύστημα. Υπάρχει ανεργία, η οικονομία επιδεινώνεται

και οι συνθήκες διαβίωσης χειροτερεύουν. Κι επιπλέον, το Ισραήλ εξευτελίζει την Αρχή, φαίνονται ανήμποροι».

Η δυσαρέσκεια των Παλαιστινίων και η λαϊκή αντίδραση είναι ορατή σήμερα σύμφωνα με την πολιτικό Ασράουι. Για την ίδια, μια από τις ρίζες του κακού βρίσκεται στο παρελθόν, στην αρχική συμφωνία με τους Ισραηλινούς που προώθησε ο Αραφάτ κάνοντας απευθείας μυστικές διαπραγματεύσεις.

Όταν έπιασε στα χέρια της το κείμενο της Συμφωνίας του Όσλο η πρώτη της αντίδραση ήταν να πει: «Μπορούμε να το αλλάξουμε;» Οι βασικές της διαφωνίες παραμένουν οι ίδιες ακόμη και σήμερα. Θεωρεί πως αφήνει στο Ισραήλ τον έλεγχο της ειρηνευτικής διαδικασίας και ανοιχτά τα θέματα των Παλαιστίνιων πολιτικών κρατουμένων σε ισραηλινές φυλακές (περίπου 2.000 άνθρωποι), της Ιερουσαλήμ (διεκδικείται και από τις δύο πλευρές για πρωτεύουσα του κράτους) και των εποικισμών. Την ώρα που η ίδια διαπραγματευόταν στη Μαδρίτη, στο Όσλο έμπαιναν υπογραφές. Πόσο επηρέασε αυτή η διαφωνία την προσωπική της σχέση με τον πρόεδρο της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης; Η ίδια δεν του συγχώρησε ποτέ ότι την άφησε απέξω;

Χαμογελάει, βγάζει με μια κομπή κίνηση ένα τσιγάρο από την δερμάτινη θήκη, κοιτάζει για ένα δευτερόλεπτο την οθόνη του υπολογιστή κι απαντά:

«Κοιτάζτε, δεν έχω ego problem (πρόβλημα "εγώ"), δεν το βλέπω προσωπικά. Δεν με ενδιαφέρει ποιος υπογράφει, με ενδιαφέρει όμως τι υπογράφει. Το Όσλο ξεκίνησε στο σπίτι μου στο Λονδίνο σαν πρόκληση σε θέματα οικονομικής συνεργασίας κυρίως. Μην ξεχνάμε πως τότε η PLO δεν ήταν αναγνωρισμένη πολιτικά. Ενώ διαπραγμαυόμενοι, τον Αύγουστο του '93 έμαθα ότι υπήρχε ένα κανάλι που δρούσε παρασκηνιακά, αλλά δεν ήξερα ποιο ήταν αυτό. Όταν είδα το κείμενο, είπα πως δεν μπορούμε πρώτα να υπογράψουμε και μετά να διαπραγματευόμαστε».

Η Χανάν Ασράουι ακόμα και σήμερα ανήκει σε εκείνους που κάνουν ιδιαίτερα σκληρή κριτική στον Παλαιστίνιο ηγέτη Γιάσερ Αραφάτ για τις επιλογές του.

Και όχι μόνο για το Όσλο. Ποια είναι η σχέση τους σήμερα;

«Πάντα συζητάμε. Μιλώ μαζί του ειλικρινά, του λέω τι σκέφτομαι, τι αισθάνομαι, πώς βλέπω τα πράγματα. Μετά δύο χρόνια δουλειάς στη Βουλή, τον έπεισα γι' αυτό που κάναμε. Κι όταν ήρθε ο καιρός, είπα "δεν κρατάμε τους ανθρώπους μόνο επειδή είναι πιστοί. Αν θες να τους ανταμείψεις, δώσ' τους ένα μετάλλιο. Δεν τους

διορίζουμε". Τουλάχιστον ακούει. Δεν έχω πει ποτέ τίποτα πίσω από την πλάτη του. Έχουμε μια σχέση αμοιβαίου σεβασμού και ακόμα φιλική».

Η Δρ Ασράουι επιλέγει πολύ προσεκτικά τις λέξεις όταν καλείται να μιλήσει για τη μετα-Αραφάτ εποχή στην Παλαιστίνη και τη Μέση Ανατολή γενικότερα. Κατ' αρχάς υπενθυμίζοντας πως «ίσως κάποιои επιχειρήσουν να μας στραγγαλίσουν, να μας χωρίσουν. Όμως αυτοί που μιλούν για εμφύλιο είναι απογοητευμένοι, δεν πρόκειται να γίνει».

Υπάρχει η άποψη πως μετά τον Αραφάτ θα επιβραδυνθεί η ειρηνευτική διαδικασία και θα αναβληθεί η διακήρυξη ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους.

«Ο Αραφάτ κυριάρχησε στην σκηνή πολιτικά και εθνικά. Αντιπροσωπεύει ένα φαινόμενο στον αραβικό κόσμο, έναν δυνατό άντρα, όχι ένα σύστημα. Είναι η παράσταση του ενός ανθρώπου. Μετά το τέλος του Αραφάτ θα δούμε ίσως το τέλος μιας ολόκληρης εποχής, της εποχής του ενός ηγέτη που μιλά και μαγνητίζει. Μια εποχή που τελειώνει γενικότερα στον αραβικό κόσμο, στην Αίγυπτο, στη Νότια Αφρική με τον Μαντέλα, στην Ευρώπη. Η διακήρυξη δεν είναι το θέμα. Για μένα είναι αναπόφευκτο να συμβεί. Το ερώτημα είναι ποιες είναι οι δομές του κράτους, ποια είναι η φύση του συστήματος, ποιες οι σχέσεις μας με τον αραβικό και τον υπόλοιπο κόσμο. Η ανεξαρτησία δεν αμφισβείται. Άλλωστε έχουμε διαδικασίες, ο πρόεδρος εκλέγεται απευθείας από τον λαό».

Είναι ώριμες οι συνθήκες ώστε να θέσει μια γυναίκα υποψηφιότητα για τη θέση του προέδρου; Εσείς θα δεχόσασταν την πρόσκληση;

«Πρώτα πρώτα, δεν είχα ποτέ πολιτικές φιλοδοξίες, είχα ακαδημαϊκές φιλοδοξίες. Η δουλειά μου ήταν πάντα να υπηρετώ τους ανθρώπους σε θέματα ανθρώπινων δικαιωμάτων, να παρέχω νομική βοήθεια και θα συνεχίσω να το κάνω. Από την άλλη, πιστεύω στις εκλογές, δεν πιστεύω στους διορισμούς. Υποθετικά τώρα, κι αφού με πιέζετε, θα σας πω. Ξέρω τι γίνεται. Η γυναίκα στην Παλαιστίνη είναι υπό αμφισβήτηση. Οι άνδρες κυριαρχούν στην ισλαμική κοινωνία, δεν πρόκειται να είναι εύκολο. Προσωπικά δεν πρόκειται να κινηθώ προς μια τέτοια κατεύθυνση. Κι όσο για τους διαδόχους του Αραφάτ, είμαστε άνθρωποι που έχουν μόνο ένα No 1 και έχουμε άλλους 2.000 που πιστεύουν ότι είναι No 2».